

<https://doi.org/10.26565/2226-0994-2026-74-2>
УДК 130.2:176

Олег Перепелиця

ЕСКІЗ СУБ'ЄКТ-ДЕЗОРІЄНТОВАНОЇ (ПОСТ)АНТРОПОЛОГІЇ: СЕКС

У статті запропоновано ескіз суб'єкт-дезорієнтованої (пост)антропології, що продовжує постантропологічний / постгуманістичний і онтологічний поворот у сучасній філософії. Вихідною тезою дослідження є розуміння сексу(альності) як феномену антропологічної дезорієнтації, що спричиняє і конституювання (дезорієнтованого) суб'єкта, три втілення якого (суб'єкт роду, суб'єкт кохання, суб'єкт насолоди) розкриваються в статті. Зазначається, що людське бажання не має фіксованого об'єкта й не зводиться до біологічної репродуктивної функції, відтак функціонує як символічно опосередкована структура, що пов'язана з мовою, уявою, культурою, соціальністю, комунікацією. Отже, сексуальність постає не як природна даність, а як простір розігрування дезорієнтованих суб'єктностей.

Стверджується, що суб'єкт роду формується через механізми спорідненості, міфологічні й культурні практики, які компенсують відкритість і номадичність людського бажання. Натомість кохання розглядається як подія зустрічі з радикальною інакшістю, що долає замкненість індивідуальної чи родової самототожності. Насолода інтерпретується в перспективі трансресії як досвід надлишкового, що виходить за межі продуктивності, децентрує суб'єкта й підриває його самототожність. Окрему увагу приділено впливу цифрових технологій на сучасні трансформації сексуальності. Алгоритмічні платформи, штучний інтелект, віртуальні партнери, кіберсекс, цифрова порнографія розглядаються як агенти подальшої медіатизації й дезорієнтації бажання. Цифрова сексуальність визначається як постбіологічний і постантропний дискретний режим взаємодії, у якому людина вступає у відносини не лише з іншими людьми, а й з алгоритмами, інтерфейсами, нейромережами. Висновується, що сексуальна дезорієнтація є фундаментальною характеристикою людського буття, яка в умовах технологічного розвитку набуває нових форм, відкриваючи перспективи для переосмислення антропологічного поза межами класичного суб'єктцентризму.

Ключові слова: людина, секс, дезорієнтований суб'єкт, (пост)антропологія, сексуальність, бажання, насолода, кохання.

We are mankind / We are manikin / With and without mind
/ With or without Darwin / Classify me / The strings of my autonomy
/ Classify me / The strings of my autonomy / Corporeal corporeal / A
thorny red heart / Around a thin arm / Inside a white bone / The love is
inborn / Close up to me / Up close to my anatomy / Close up to me /
Up close to my autonomy / Corporeal corporeal / Corporeal.

Broadcast. Corporeal

У проєкті американського фотографа Клейтона Кубітта (Clayton Cubitt) «Істерична література» [Hysterical Literature, 2012], який «досліджує фемінізм, дуалізм розуму / тіла, портретне відволікання (distraction portraiture) й контраст між культурою й сексуальністю», представлено камерну, мінімалістську мізансцену: дівчина читає книгу, тримаючи руки (з книгою чи поруч з нею) на столі, на абсолютно чорному / затіненому фоні. У процесі читання відбуваються зміни з читачкою: змінюються дихання, голос, збивається ритм, виникає несподівана посмішка, іноді в кінці інтенсивність голосу перетворюється на крик і нарешті замовкає. Сцена закінчується фразою: Читайте із задоволенням. Врешті-решт розкривається причина такої поведінки: читачки сидять на вібраторі, що прихований від глядача під столом. Отже, оргазм дезорієнтує, відволікає і зупиняє читання, яким – слушно згадаємо школу – нас привчали до порядку, дисциплінували, хоча часом і через

© Перепелиця О. М., 2026.

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

задоволення від нього. Втім, коли мистецтво може крім як викликати насолоду, проливати світло на світ, тоді «Істери́чна лі́тература» є доречною метафорою і сексуальної дезорієнтації, і дезорієнтованого суб'єкта, та й прологом до ескізу *суб'єкт дезорієнтованої (пост)антропології*.

Власне так чи так засади такої (пост)антропології покладені онтологічним поворотом у філософії, що визначений спекулятивним реалізмом або об'єкт орієнтованою онтологією, що відкинула старий модерний суб'єкт-об'єктний кореляціонізм, позбувшись антропоцентристської оптики. Проте це не значить, що людська істота, хай і як об'єкт серед об'єктів, не може постати проблемою для самої себе – як об'єкт серед *людських* (навіть безлічі пост-, інтер-, мета-людських) об'єктів, себто в обширі певної антропології. Р. Брайдотті, К. Хейлз концептуалізацією постлюдини продовжили постмодерністську тенденцію до децентрації, множинності, розщеплення суб'єкта саме з акцентом на *пост-*. Однак, якщо врахувати зауваження Ж.-Ф. Ліотара щодо *пост-*, тоді ним саме і розкривається те, префіксом до чого він є – одне слово, пост-людина є ключем до людини, а пост-антропологія є шляхом до розкриття антропологічного в усій його множинності й незбагненності. Мета цієї статті – розкрити структуру антропологічного через фігуру дезорієнтованого суб'єкта, який конститується медіумом сексу.

Якщо поглянути на структурну організацію модерного мислення, себто поділ на природні й культурні феномени, сексуальність від типової ще для XIX століття локалізації в природному змістилася в площину культури. Цей зсув спричинений розвитком еволюційної антропології, дослідженнями приматологів і передовсім психоаналізом, з якого походить чи не вся сучасна філософія сексу. Отже, секс зі сфери понять за природою (природний потяг / інстинкт) перекочував у сферу понять культури / свободи. Феномен людського лібідо, людське бажання постає як те, що не має фіксованого об'єкта, виходить за межі репродукційної функції і, отже, функціонує всупереч біологічній доцільності, визначається символічними структурами культури, відтак пов'язується з мовою, уявою, соціальною комунікацією. Відтак людина є істотою сексуально дезорієнтованою, і звідси секс конститує стан антропологічної дезорієнтації. Культуру, (статеву) етику, любов, (еротичну) фантазію й (секс)технології можна розглядати як компенсацію / доповнення (supplement) цієї антропологічної дезорієнтації. Фігура суб'єкта в такому контексті постає як концентрація / зклійка / шов цієї дезорієнтації. Щодо сексуальності таких суб'єктів можна визначити принаймні три: суб'єкт роду, суб'єкт кохання, суб'єкт насолоди. Зрештою кожний з них встановлює відповідні режими / патоси / етоси, які конституують різноманітність антропологічних феноменів, як-от: емпатія, симпатія, апатія, альтруїзм, патріотизм, егоїзм тощо.

Перший режим цілковито вписується в еволюційний процес. Дивовижний феномен еволюції полягає в тому, що вже примати і далі людина стають настільки дезорієнтованими в процесі статевого добору й репродуктивної конкуренції, що намагаються створити додаткові механізми стабілізації й регулювання сексуальності, впроваджуючи доволі складні системи розмноження. Низка досліджень бонобо, шимпанзе й інших приматів розкривають сексуальність як таку, що виконує комунікативну, кооперативну, антиконфліктну й афективну функції. Зокрема, відомий приматолог Франс де Вааль демонструє, що сексуальна поведінка у приматів між іншим орієнтується на соціальне згуртування¹. Отже, секс виконує комунікативну / медіальну функцію. Саме це

¹ Ба більше, Вааль спостерігає емпатію й альтруїзм у тваринному світі. Зокрема він пише: «Якщо материнська турбота була для теоретиків занадто очевидною, щоб звертати на неї увагу, то вона є також і тим видом опіки, який сам по собі є винагородою, що підводить мене до гіпотези альтруїзму, що приносить задоволення. Природа незмінно пов'язує речі, які нам потрібно робити, з задоволенням. Через те, що нам потрібно їсти, запах поживи змушує нас, як собаку Павлова, виділяти слину, а процес харчування – це наше улюблене заняття. Ми повинні розмножуватися, тож секс – це й одержимість, і задоволення. А щоб переконатися, що ми виростимо своє потомство, природа нагородила нас відданістю, яка є найсильнішою між матір'ю та дитиною. Як і будь-який інший ссавець, ми повністю запрограмовані для цього – і тілом, і розумом» [Вааль, 2018, с. 46]

добре ілюструють дослідження бонобо, які «відомі своєю широко розповсюдженою сексуальністю, яка охоплює всі вікові й статеві комбінації», і в яких «сексуальна поведінка має не лише репродуктивні цілі (тобто копуляції), але й діє як соціальний клей, відновлюючи й зміцнюючи міжіндивідуальні стосунки, а також зменшуючи соціальну напруженість». Цікавими в цьому контексті є дослідження, згідно з якими сексуальність у бонобо розглядається як форма ритмічної / емоційної комунікації й соціальної координації [Francesconi, Galotti, Jadoul, Giovannini, Ravignani, Palagi, 2026]. Хай сексуальна комунікація у бонобо чи інших приматів цілковито і не є ключем до сексуальності людини, втім низка функцій, які вона виконує, є доволі показовою. Йдеться зокрема про зниження напруги, примирення після конфліктів, формування альянсів і підтримки жіночих коаліцій. Отже, вже тут секс виконує соціо-медіальну функцію. Хоча у приматів сексуальна орієнтація ще більш-менш стабільна, як і цикл сексуального потягу. Людина ж еволюціонує до того, що можна визначити як радикальну *відкритість* бажання і відповідно – дезорієнтацію сексуального потягу. Як наслідок, людський сексуальний потяг може бути і негайним / нерегульованим, і призупиненим / відкладеним, і фантазматичним / фетишизованим, і сублімованим / естетизованим, і симульованим / віртуалізованим, і геть нерепродуктивним.

Зрепштою секс постає феноменом когнітивної, психічної активності людини. Себто – феноменом культури. Цей розрив між природним і культурним є підґрунтям для психоаналізу. В своїй класичній «Психології сексуальності» З. Фройд зауважує, що людська сексуальність є інверсивною, навіть «поліморфно-перверсивною». Людське (сексуальне) бажання не має природної детермінованості, воно постійно зміщується й реконструюється, що засвідчує множинність сексуальних об'єктів і сексуальних цілей, що пов'язано з тим, що Фройд називає сексуальною переоцінкою [Фройд, 2018]. Але найголовніше, що сексуальне бажання людини завжди формується в соціумі, в символічному порядку культури, або, як у Ж. Лакана, воно завжди вписане в символічний порядок мови. Людське (статеве) бажання не має детермінованої спрямованості на іншу стать чи тіло іншого, воно є саме бажанням Іншого. Так званий *об'єкт а* втілює сексуальну дезорієнтацію людини, уводячи її в нескінченний процес символічної дезорієнтації / номадизації¹. Тому сексуальність людини *не є*, вона розігрується, тому вона завжди має еротичну сцену, інсценується². І насправді лишається дезорієнтованою. От чому вона може бути будь-якою, постійним процесом, ба більше – процесом пізнання³. Як зауважує П. Б. Прес'ядо, вона подібна до мови. Але саме тому її можна змінювати і їй можна навчатися [Preciado, 2018, р. 8]. Відтак її можна суб'єктувати. Отже, можливою є безліч сексуальних суб'єктів: моногамних і полігамних, інверсивних і перверсивних.

І якщо суб'єкт роду все ще пояснюється особливостями людської природи, що потребує довготривалого емоційного зв'язку задля довгого догляду людської дитини, що сприяє формуванню стабільних кооперативних зв'язків і підтримці соціальної співпраці,

¹ Ж.-Д. Назіо, пояснюючи об'єкт *а* у Лакана, зауважує, що «це діра, загадкова насолода, що не піддається іменуванню, яку Лакан називає додатковою *насолодою* (*surplus-of-jouissance*)», де прикметник «додатковий» «підкреслює, що об'єкт завжди або є надлишком (*excess*), або є надлишком залишкової енергії, яку суб'єкт не може асимілювати». І «цей надлишок неназваної й загадкової насолоди, який називають «а», може набувати будь-яких тілесних, візуальних, слухових, нюхових чи тактильних форм, які залучаються до зустрічі бажань... між матір'ю й дитиною і, ширше, між суб'єктом та Іншим [Nasio, 1998, Р. 95].

² Тому в ній завжди є щось від гри, від свята і від обміну. Як пише Ж. Батай: «За своєю суттю сексуальні стосунки є комунікацією і рухом, їм притаманна святковість – адже цей тип комунікації передбачає передусім рух видатків» [Батай, 2021, с. 41].

³ Варто зауважити, що Фройд прямо пов'язує потяг до пізнання з сексуальністю: «Потяг до пізнання не може бути зарахований до елементарних компонентів потягів, він підпорядковується винятково сексуальності. Пізнавальна діяльність відповідає сублімованому способу оволодіння, з іншого ж боку, вона заряджається енергією потягу до підглядання (*schaulust*). Але її відношення до сексуального життя має особливе значення, адже ми дізналися з психоаналізу, що потяг до пізнання у дітей розпочає рано та несподівано інтенсивним чином зосереджується на сексуальних проблемах, можливо, навіть інспірується ними» [Фройд, 2018, с. 68-69].

які потрібні для виживання виду, суб'єкт кохання і суб'єкт насолоди є вже суто культурними формами. А людська сексуальність є культурно-антропологічним феноменом¹.

Родовий суб'єкт формує регулятивні цикли поза природною циклічністю, втім імітуючи, наслідуючи певну природну циклічність. Культурним втіленням її є міф, який будується навколо народження і смерті, вгапаючи сексуальну дезорієнтацію людської істоти. Тотем, табу, кастрація батька, викрадення жінок, згвалтування – все виображує стурбованість і страх перед цією дезорієнтацією, як і намагання її приборкати, зорієнтуватися в ній, поза нею. Відтак, коли немає сезонності – вона створюється штучно, коли секс не (ре)продуктивний – (ре)продуктивною є (трудова) діяльність, коли сигнали є дезорієнтованими і неререференційними – формується міфопоетична вибагливість мови, коли тіла неприступні – вони набувають естетичного (еротичного) виображення / значення, і нарешті стають політичними тілами, що набувають своєї соціальної ідентичності. Секс чи гендер стають соціальними конструктами-орієнтирами. А репресія-регуляція сексуальності, як це добре прописав М. Фуко, перетворюється на її постійне продукування через дискурси медицини, психіатрії, права й моралі, себто – владу. Тож, за Фуко, «не треба вважати, що коли кажуть «так» сексові, то кажуть владі «ні», навпаки, тим самим дотримуються лінії основного механізму сексуальності» [Фуко, 1997, с. 231]. Сексуально дезорієнтований суб'єкт конструє себе в площині владних (родових) стосунків між тривогою / провинною і насолодою / свободою. І попри те, що історія людства є доланням, виходом за межі родового (вірогідно, це розпочинається з грецької філософії, але також є відчутним в перших християнських сектах і євангельських текстах), навіть сучасні держави своїм регулюванням сексуальності все ще надто є конструктами архаїчного роду.

Утім із тотальності родового існує два (еротичних) виходи, і кожний з них пов'язаний з бентежною дезорієнтацією сексуальності / родового: це кохання і насолода.

Кохання – це подія, як зауважує А. Бадью [Alain Badiou, 2009], що розриває течію соціальних / родових циклів. Відтак кохання / любов не є чимось емоційним, природним сексуальним потягом, не вимірюється психологічною прив'язаністю чи біологічною доцільністю розмноження. Як подія (événement) вона якраз руйнує звичний / звичасвий / родовий порядок (ситуацію)². Утім феномен кохання виходить водночас і за межі родового, і перевершує егоїстичність, зацикленість на собі (своєму бажанні, потягу) особини, тому, як стверджує Бадью, вона є подією зустрічі, що дає змогу побачити світ з перспективи двох, себто вона є таїнством двійці, конструюванням світу з точки зору Двох, навіть «перевинайденням життя» (réinvention de la vie) [Alain Badiou, 2009, 19]. Геть дезорієнтовані *суб'єктоб'єкти*³ кохання, що постає як *надлишкове*, разом з, але і поза спаровуванням, можливо, водночас з, але і поза народженням і вихованням потомства. Отже кохання / любов конституює антропологічний розрив із природою і з родовим. Тут відбувається щось за межами природних пояснень окситоцином чи сексуальним добором. Надлишкова дезорієнтованість суб'єктоб'єкта (двійці) витворює істину, даючи змогу бачити / проєктувати світ не з точки зору одного чи єдиного (я чи роду), а з *точки сходу* відмінності, розрізнення. Кохання / Любов не можливо прорахувати, детермінувати чи укласти (наче угоду), – це завжди – випадок, виклик, ризик. Хай як дезорієнтована людська

¹ Утім зауважу, що еволюціоністи розглядають і «романтичне кохання» як своєрідний засіб, інструмент родових зобов'язань, як мотивацію парного зв'язку у людей, який сприяв вихованню дітей і далі еволюції соціального інтелекту й навичок співпраці [див.: Fletcher, Simpson, Campbell, Overall, 2015]. І напевно з цим складно не погодитися, хай що вже там розуміється під тим коханням. Але хіба історія людства, історія літератури не засвідчують, що під коханням також (ба більше, зазвичай) розуміється саме розрив з на позір природними мотивами?

² Чи не тому нас так бентежать історії на зразок Ромео і Джульєтти чи Абеяра й Елоїзи?

³ Я б волюб написати саме так, одним словом, щоб підкреслити одночасну суб'єктність і об'єктність акторів події кохання. Адже кохання завжди засвідчується іншим. Саме інший / інші підтверджують, розуміють і відповідають (іншому) на кохання.

істота намагалася б узгодити, упорядкувати, підпорядкувати себе за допомогою різних технологій, у коханні вона зустрічається зі своїм надлишковим Іншим.

Дезорієнтований закоханий, що тягнеться до свого Об'єкта чи то пак до дійсного Суб'єкта, надлишковість якого лише засвідчує власну нестачу, можливо, і шукає злиття, єднання, а втім вказує на розрізнення, яке конститує *разом / обоє / двоє*. Саме цей зсув репрезентує своєю поведінкою спокусника Сократ, як це й демонструє Аджівіад у Платоновому «Бенкеті»:

«Вислухавши мене, Сократ не без притаманної йому іронії, відповів:

– Любий Аджівіаде, здається, бог розумом тебе не зобидив, якщо ти віриш у те, що говорив про мене: ніби є в мені якась сила, що може зробити тебе благороднішим, – і якщо ти й справді спроможний побачити в мені якусь незвичайну красу, що багато перевищує твою вроду. Якщо, збагнувши це, хочеш домогтися близькості – обміняти красу за красу, що ж – чималої вигоди сподіваєшся: прагнеш здобути істинну красу замість тієї, що красує зір, хочеш вимінити, як мовимо, *золото на мідь*. Та приглянься-но, друже мій, краще, аби не прогледіти, що я насправді – ніщо. Око розуму стає гострішим, коли притупляється зір очей. Але тобі ще далеко до цього.

Я відмовив йому на це:

– Щодо мене, я сказав тільки те, що думав. Тобі вирішувати, що, по-твоєму, буде ліпше тобі й мені.

– Це ти добре зауважив, – сказав Сократ. – Надалі будемо радитися і робити те, що нам обом видаватиметься якнайкращим – у цьому та й інших випадках» [Платон, 2018, с. 123].

Фроїдове бачення насолоди було зосереджене на визначенні «насолоти від збудження ерогенних зон» як «попередньої насолоди» (vorlust) і власне «задоволення від сексуальної діяльності» як «кінцевої насолоди» (endlust) [Фройд, 2018, с. 89]. Утім і для нього було очевидним, що насолода пов'язана з надлишком, з (бажанням) *ще більше насолоди*. Саме це розкриває маркіз А. Д. де Сад і далі в тому напрямку рухаються Ж. Батай і Ж. Лакан. Насолода (чи еротизм у Батая) виходить за межі природної / соціальної (ре)продуктивності й корисності будь-якої дії. Ідеться про надлишковість, ентропійність насолоди, яка пов'язується з трансгресією, порушенням кордонів соціального порядку, екстазом, що розчиняє індивіда, екстатичністю оргазму, переплетінням лібідального і танатичного. Трансгресивний досвід насолоди децентрує і деконструє суб'єкта, що кінець кінцем втрачає будь-яку – особову чи родову – самототожність.

Дезорієнтований гедоніст-лібертен, що руйнує об'єкт своєї насолоди, лише постійно засвідчує нестачу цієї насолоди і прагне *ще*. Саме цей зсув репрезентує історією лібертенського виховання в «Філософії в будуарі» Сад, презентуючи лібертенське кредо одного з головних своїх героїв Дольмансе: «затямте головний урок у його школі: тільки розширюючи сферу своїх смаків і фантазій, тільки жертвуючи всім на світі заради сластолюбства, нещасній особині, знаній під іменем «людина» і, попри свою волю, закинутій у цей безрадісний світ, вдається виростити кілька троянд на тернику життя» [Сад, 2022, с. 32].

Напевно можна стверджувати, що сексуально дезорієнтована істота завжди віртуалізує своє бажання і топоси своєї насолоди. Сучасний технологічний розвиток добре це доводить, по суті відриваючи сексуальність далі від фізичних тіл, розміщуючи усю множинність її проявів поза тілесною присутністю іншого. Алгоритмічні платформи, віртуальні партнери, AI-генератори, кіберсекс й цифрова порнографія далі трансформують і дезорієнтують бажання, прискорюючи й розщеплюючи номадичність насолоди. Бажання нескінченно с(т)имулюється, медіатизується і реалізується в площині (без)контактного світу, інверсуючи і перверсуючи vorlust, аж до того, що немає жодної потреби в endlust. Як зауважував ще Ж. Бодріяр, бажання вже остаточно спрямоване не на тіло, а дедалі більше – на циркуляцію знаків, образів і фантазмів, а насолода є передчасною [Baudrillard, 1989.]. Цифрова, дискретна сексуальність є розширенням просторів людської дезорієнтації, адже людина тут взаємодіє не лише з іншою людиною

чи об'єктами аналогового світу, а з дискретними алгоритмами, інтерфейсами, аватарами, нейромережами¹. Цей режим можна визначати і як постбіологічний, і як постантропний, але він цілком відбиває тенденції сексуальної дезорієнтації, що характеризували еволюцію від тварини до людини, а відтак – і далі до її *пост*-. Проте насамперед ідеться про розширення простору уяви, фантазму, що ніяк не міг би знайти (законного) втілення в принаймні цій соціальній / політичній реальності [Barss, 2011, p. 91-92].

Чи далі люди (або посталюдські машини) будуть кохати? – Чом би і ні. Чи хтось наважиться на надлишкову насолоду? – Напевно. Чи більше не лишається залишків інстинктивного чи природного в посталюдських істотах? – Та ні. Принаймні поки лишаються такими вразливими їхні тіла. Чи більше секс не виконує своєї медіальної функції? – Та ні. В мережі навіть аж надто виконує. Чи більше немає місця ризикованому коханню? – Авжеж є! Чи митці більше не пишуть про любов? – Авжеж пишуть! Ми просто стаємо більш дезорієнтованими. Симуляції сексу лише доводять, що немає істинного, природного людського сексу. І звісно, що певною мірою все що є, коли ідеться про людину, є сексом. Саме тому сексуальність є структурою антропологічної дезорієнтації – точкою сходу, де дезорієнтована тварина зустрічається з дезорієнтованою машиною. Хтозна, що народиться з тієї зустрічі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Батай Ж. Історія еротизму. Есе / Пер. з франц. Івана Рябчія. За ред. І. Корнелюк. Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. 176 с.

Платон. *Бенкет* / пер. з давньогрец. і коментарі Уляна Головач, вступна стаття Джованні Реале. Вид. 2-ге, випр. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2018. lii+220 с.

Сад, Донасьєн Альфонс Франсуа де. *Філософія в будуарі. Діалоги, призначені для навчання молодих дівчат*. Пер. з франц. Андрій Репа. Вид. 2-ге. Київ: Комубук, 2022. 272 с.

Франс де Вааль. *Мораль без релігії. В пошуках людського у приматів*. Харків: «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 272 с.

Фройд З. *Психологія сексуальності* / пер. укр. Є. В. Тарнавського. Харків: Фоліо, 2018. 153 с.

Фуко М. *Історія сексуальності* / пер. з франц. Харків: ОКО, 1997. Т.1: Жага пізнання. 235 с.

Alain Badiou avec Nicolas Truong. *Eloge de l'amour*. Paris: Flammarion, 2009.

Barss P. *The Erotic Engine: How Pornography Has Powered Mass Communication, From Gutenberg to Google*. Toronto: Doubleday Canada, 2011. 200 p.

Baudrillard J. *De la séduction*. Paris: Galilée, 1989.

Fletcher G. J. O., Simpson J. A., Campbell L., Overall N. C. Pair-Bonding, Romantic Love, and Evolution: The Curious Case of Homo sapiens. *Perspectives on Psychological Science*. 2015. Vol. 10, No. 1, P. 20-36. <https://doi.org/10.1177/1745691614561683>

Francesconi M., Galotti A., Jadoul Y., Giovannini F., Ravignani A., Palagi E. SEX in bonobos: The intensity of sexual stimulation sharply drops after facial mimicry. *Evolution and Human Behavior*. 2026. V. 47. Issue 1. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2025.106786>

Gibson R. *Desire in the age of robots and AI: an investigations in science fiction and fact*. Cham: Palgrave Macmillan Limited Springer, 2020. 141 p.

Hysterical Literature. 2012. <http://hystericalliterature.com/about/>

Nasio J.-D. *Five Lessons on the Psychoanalytic Theory of Jacques Lacan*. New York, 1998.

Preciado P. B. *Countersexual Manifesto* / trans. by K.G. Dunn. New York: Columbia University Press, 2018.

¹ Тут варто звернути увагу ще на один сюжет, що простежується із взаємозв'язку сексу й мови. Р. Гібсон в своєму дослідженні сексуальних фантазмів щодо роботів у фантастичній літературі, зауважує як про те, що люди є істотами, що розповідають історії, які (як вони бажають) мають віддзеркалюватися в інших, так і про людське тяжіння до фетишизації, зокрема і своїх створінь [Gibson, 2020]. Феномен фетишизму, що полягає саме в проєктуванні значення як чогось надлишкового (себто відсутнього в об'єкті) розкриває і взаємозв'язок сексу й мови, і фантазматичність бажання, і механізм уяви, що шукає виходу з дезорієнтованості людського буття.

Перепелиця Олег Миколайович

доктор філософських наук,
професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна
E-mail: o.perepelytsia@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9825-7573>

Конфлікт інтересів: автор засвідчує, що, незважаючи на те, що автор статті є технічним редактором цього журналу, процес рецензування, прийняття рішення щодо публікації та редагування проводилися незалежно, без його участі чи впливу. Будь-які потенційні конфлікти інтересів були повністю усунені шляхом зовнішнього контролю процесу.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2026
Стаття рекомендована до друку 30.03.2026

Переглянуто 23.03.2026
Опубліковано 25.05.2026

SKETCH OF SUBJECT-DISORIENTED (POST)ANTHROPOLOGY: SEX

Perepelytsia Oleh M.

D.Sc.in Philosophy, Professor of the Department of Theoretical and Practical Philosophy named after Professor J. B. Schad
V.N. Karazin Kharkiv National University
4, Svobody sqr., 61022, Kharkiv, Ukraine
E-mail: o.perepelytsia@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9825-7573>

ABSTRACT

The article proposes an outline of a subject-disoriented (post-)anthropology that extends the post-anthropological/posthumanist and ontological turn in contemporary philosophy. The central thesis of the study is an understanding of sex (sexuality) as a phenomenon of anthropological disorientation that both produces and constitutes the (disoriented) subject. Three embodiments of this subject – the subject of kinship, the subject of love, and the subject of jouissance – are examined in the article. It is argued that human desire has no fixed object and cannot be reduced to a biological reproductive function. Rather, it operates as a symbolically mediated structure connected with language, imagination, culture, sociality, and communication. Consequently, sexuality appears not as a natural given but as a space in which disoriented subjectivities are enacted and performed.

The article maintains that the subject of kinship is constituted through mechanisms of relatedness, as well as mythological and cultural practices that compensate for the openness and nomadic character of human desire. By contrast, love is understood as an event of encounter with radical otherness that overcomes the closure of individual or genealogical self-identity. Jouissance is interpreted, from the perspective of transgression, as an experience of excess that exceeds productivity, decenters the subject, and undermines its self-identity.

Particular attention is devoted to the impact of digital technologies on contemporary transformations of sexuality. Algorithmic platforms, artificial intelligence, virtual partners, cybersex, and digital pornography are examined as factors contributing to the further mediatization and disorientation of desire. Digital sexuality is defined as a post-biological and post-anthropic discrete mode of interaction in which human beings enter into relations not only with other humans but also with algorithms, interfaces, and neural networks. The article concludes that sexual disorientation is a fundamental characteristic of human existence that, under conditions of technological development, assumes new forms and opens new possibilities for rethinking the anthropological beyond the limits of classical subject-centered approaches.

Keywords: *Human, sex, disoriented subject, (post)anthropology, sexuality, desire, jouissance, love.*

REFERENCES

- Bataille J. (2021). *History of Eroticism. Essays* / trans. from French by Ivan Ryabchiy. Edited by I. Kornelyuk. Lviv: Anetta Antonenko Publishing House. (In Ukrainian)
- Plato. (2018). *Banquet* / trans. from ancient Greek and comments by Ulyana Golovach, intr. article by Giovanni Reale. 2nd ed., revised. Lviv: Ukrainian Catholic University Publishing House. (In Ukrainian)
- Sade, Donacien Alphonse Francois de. (2022). *Philosophy in the Boudoir. Dialogues intended for the education of young girls* / trans. from French. A. Repa. Ed. 2nd. Kyiv: Komubuk (In Ukrainian)
- Frans de Waal. (2018). *Morality without Religion. In Search of the Human in Primates*. Kharkiv: Family Leisure Club. (In Ukrainian)
- Freud Z. (2018). *Psychology of sexuality* / trans. by E. V. Tarnavsky. Kharkiv: Folio. (In Ukrainian)
- Foucault M. (1997). *The History of Sexuality* / trans. from French. Kharkiv: OKO. Vol. 1: The Thirst for Knowledge. (In Ukrainian)
- Alain Badiou avec Nicolas Truong. (2009). *Éloge de l'amour*. Paris: Flammarion.
- Barss P. (2011). *The Erotic Engine: How Pornography Has Powered Mass Communication, From Gutenberg to Google*. Toronto: Doubleday Canada.
- Baudrillard j. (1989). *De la séduction*. Paris: Galilée.
- Fletcher G. J. O., Simpson J. A., Campbell L., Overall N. C. (2015). Pair-Bonding, Romantic Love, and Evolution: The Curious Case of Homo sapiens. *Perspectives on Psychological Science*, 10, 1, 20-36. <https://doi.org/10.1177/1745691614561683>
- Francesconi M., Galotti A., Jadoul Y., Giovannini F., Ravignani A., Palagi E. (2026). SEX in bonobos: The intensity of sexual stimulation sharply drops after facial mimicry. *Evolution and Human Behavior*, 47, 1. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2025.106786>
- Gibson R. (2020). *Desire in the age of robots and AI: an investigations in science fiction and fact*. Cham: Palgrave Macmillan Limited Springer.
- Hysterical Literature*. (2012). <http://hystericalliterature.com/about/>
- Nasio J.-D. (1998). *Five Lessons on the Psychoanalytic Theory of Jacques Lacan*. New York.
- Preciado P. B. (2018). *Countersexual Manifesto* / trans. by K.G. Dunn. New York: Columbia University Press.

Conflict of Interest: The author certifies that although the author of the article is a technical editor of this journal, the peer review process, the decision regarding publication, and the editing were carried out independently, without their participation or influence. Any potential conflicts of interest were fully mitigated through external oversight of the process.

The article was received by the editors 02.02.2026
The article is recommended for printing 30.03.2026

The article was revised 23.03.2026
This article published 25.05.2026

Як цитувати: Перепелиця, О. (2026). Ескіз суб'єкт дезорієнтованої (пост)антропології: секс. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії»*, (74), 17-24. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2026-74-2>

In cites: Perepelytsia, O. (2026). Sketch of Subject-Disoriented (Post)Anthropology: Sex. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series Philosophy. Philosophical Peripeteias*, (74), 17-24. <https://doi.org/10.26565/2226-0994-2026-74-2> [In Ukrainian]